

Eelis Laine: Muuttolinnun muistelmat
Palaute

”Muuttolinnun muistelmat” on kirjoituskokoelma, joka sisältää päivittäisjournalismia, kolumneja ja muita lyhyitä kirjoituksia. Kirjoituskokoelman koostaminen on mukava ajatus ja kunnioittaa lehtimiehen työtä, jossa vaivalla laadittu lehtijuttu on yleensä seuraavan päivän kalankääre.

Kokoelman alkupuolella ongelma on, että lehtijutut on tarkoitettu ajankohtaisiksi kirjoituksiksi, nopeiksi pintaraapaisuiksi, joiden tarkoitukseen ei ole kestävä aikaa. Parhaiten juttujen kokoamista kirjamuotoon perustelisivat kirjoittajat saatesanat, jotka liittäisivät ne aiheeseen/ajanjaksoon. Kirjoituskokoelman luonne voisi käydä ilmi teoksen nimeä ja sisällysluetteloa myöten. Alkuperäisen ilmestymisajankohdan voisi myös merkitä näkyviin. Esipuheesta kannattaisi muuttaa kohta, jossa mainitaan kokoelman olevan tekstipohjainen, koska kuviahän siellä on myös!

Etapit voisi nimetä selkeästi paikan tai aiheen mukaan Sastamala, Thaimaa, Sisilia, Henkinen kasvu tms. Rakenne on sikäli toimiva, että läheisestä siirrytään kaukaisempaan, kevyemmästä asiasta painavaan. Eri tekstityyppien, kuten ingressien ja leipätekstin erottamiseen selvästi toisistaan pitäisi kiinnittää huomiota. Muutenkin varsinkin alkupuolen juttuihin sopisivat pienet saatesanat kursivilla, kuten tässä: ”Thaimaan kirjastossa riittää, että annetaan nuorille oma tyhjä sali käyttöön, ja suosio on taattu.”

Kieli on hyvää ja helppolukuista yleiskieltä. Joitakin pilkkuvirheitä on jäänyt tekstiin. Gallup-kyselyjen tarkoitusta kokonaisuudessa en oikein hahmottanut. Kannattaa muuten tarkistaa, voiko tekijänoikeussääntöjen mukaan esimerkiksi katugallupissa saatuja haastatteluvastauksia, tai haastateltavien kuvia, käyttää kysymättä uudessa julkaisuyhteydessä eli teoksessa. Itse en osaa tähän suoralta kädeltä vastata.

Samoin nettilinkit tuntuivat suurelta osin vievän huomiota toisaalle kuin kirjoituksissa käsiteltyyn aiheeseen. Varsinkaan pitkät osoiterimpssut eivät toimi painetussa kirjassa, eri asia toki, jos kirja julkaistaan elektronisessa muodossa. Pahimmillaan homma tekee huolimattoman vaikutelman: ei ole kirjoitettu mikä on homman pihvi, lukija katsokoon itse netistä. Lisätiedon hakemiseksi kiinnostavista aiheista nettilinkit sopivat hyvin.

Ulkomailta kirjoitettujen lehtijuttujen aluksi palataan usein ensimmäisen lauseen tai kappaleen verran Suomeen ja Sastamalaan. Nämä pätkät eivät sisällä lukijalle uutta informaatiota eivätkä mielestäni toimi muutenkaan, vaan sekoittavat ajatusta. Esimerkiksi villisian ja sastamalaisen lenkkipolun välinen aasinsilta on liian heppoinen. Parempi olisi mennä suoraan asiaan.

Myös aiheiden loogiseen jatkumoon pitäisi tekstissä kiinnittää enemmän huomiota. Nyt Thaimaasta puhutaan ensimmäisen kirjastojutun alussa ennen kuin siellä on käytykään. Vertailut maiden välillä tai toimittajan subjektiiviset mietteet voisi siirtää jutun alkuun selvästi eri tekstityypillä, esim. kursivilla kirjoitetuksi, jolloin se toimisi johdantona aiheeseen.

Esimerkiksi thaimaalaisen kirjaston etsintäjaksossa ajatus poukkoilee: seurataanko nyt kirjoittajan maantieteellistä siirtymistä paikasta toiseen, kirjaston merkitystä kirjoittajalle vai filosofisen teoksen valmistumista? Kirjastoa koskevia kirjoituksia Suomesta ja Sastamalasta oli useita, joten mietin, voisiko nämä koostaa omaksi kokonaisuudekseen ja taustoittaa kirjoittajan henkilökohtaisella suhteella kirjastolaitokseen.

Kohdatut ihmiset ja heidän tarinansa jäävät elämään kirjan sivuilla. Parasta kirjassa ovat haastattelut ja henkilökuvaukset. Näyttää, että proosa lähtee lentoon paremmin heti kun kirjoittaja suuntaa katseensa itsestä pois muihin ihmisiin. Kokonaisuus jättää kuitenkin sekavan vaikutelman, alkupuolen päivittäisjournalismista loppupuolella käsiteltyyn elämänfilosofiaan.

Lopuksi: Kirjan alussa oleva motto, lainaus J.R.R.Tolkienilta ei tule perustelluksi. Sam viittaa tilanteeseen, jossa sankarit ovat olleet ulkomailla pelastaakseen kotimaansa. Tästä ei nähdäkseni ollut kyse, myös itse sankaruutta käsiteltiin kriittisesti yhdessä tekstissä. Mottoa voisi vielä harkita.

Saara Henriksson

Tarkempia, lukukohtaisia huomioita:

Jaksossa 13 tulee ensimmäisen kerran pidempi pätkä kirjoittajan reflektiota. Jäin miettimään, miksi kirjoittaja on Thaimaassa, miten hän on sinne päätenyt?

Ilmaisuihin täsmällisyyttä: ”Vakioreittejä kulkevat avolavataksit ovat kaikkein edullisimpia Thaimaassa.” Siis Thaimaassa on edullisinta kulkea vakioreittejä ajavilla avolavataksilla, ei niin, että Thaimaassa on halvimmat avolavataksit.

Kun tuk-tuk ensimmäisen kerran mainitaan, sitä ei selitetä, vaan vasta sivulla 54. Kannattaisi muuttaa.

Kirjastoaihe on yksi kokonaisuus, jota seurataan, mutta josta tieto jää raapaisuiksi - nämä voisi koota yhteen ja syventää. Thaimaan kirjastojärjestelmää selvennetään muuten kahteen kertaan, saman jutun alussa ja lopussa.

Tätä syys-seuraussuhdetta en ymmärrä: ”Entä jos haluaa kirjoittaa mutta ei saa edes apurahoja? Silloin ainoa vaihtoehto on kirjan kustantaminen itse.” Kokemukseni apurahan saamista edeltää useimmiten kustannuspäätös kaupallisesta kustantamosta, ei toisinpäin.

Thaimaa-jakson lopulla kirjoittaja vierailee henkisessä yhteisössä. Elämäntarinat ovat kiinnostavia. Suomalaisista yhteisöistä mainitaan, mutta nämä maininnat jäävät sivupoluksi, ne voisi ottaa esiin vasta myöhemmin.

Sastamala-linkit Thaimaa-juttujen perässä ovat ehkä toimineet juttujen alkuperäisessä julkaisuuyhteydessä, mutta eivät toimi tässä.

Puhutaan väestötiheydestä. Syvennä! Veda johtopäätöksiä. ”Asiakaskunnassa siis pitäisi löytyä.”

Välillä tekstin rivien välistä paistaa matkailijan vähättelevä asenne paikallisiin, mutta itsekritiikkiä ei kuitenkaan harrasteta. Matkailija pitää thaimaalaisia tietämättömiä, mutta hoksaa itse vasta kahden päivän syömättömyyden jälkeen suunnata Western Unioniin. Jos toimisto ei ollut auki viikonloppuna, tämä ei käy ilmi tekstistä. Jatkoaika-keskustelufoorumia ei varmaankaan pitäisi lainata suoraan ilman lupaa, vaan kirjoittaa sitaatti auki osaksi omaa kertomusta. Lisäksi kerrotaan kaksi kertaa, että pankkiautomaatti nielaisi kortin sunnuntaina —>turha

Linkkaaminen ulkoisiin lähteisiin tuntuu hutaistulta ratkaisulta. Kirjoittajan nettihakuja kuvailaan moneen kertaan. Kiinnostavampaa olisi lukea vapaaehtoistyöstä.

Sisilian matkapätkät erottuvat Thaimaa-kirjoituksista edukseen. Proosa on rauhallisempaa ja punnitumpaa, irrallisia huomioita on vähemmän ja tarinaan keskitytään paremmin. Hostellin isäntä ja muut vieraat ovat ohuen kuvauksenkin läpi

mainioita henkilöitä.

Luvun ”Talo vailla hengetärtä” loppupuoliskon sinämuotoinen puhuttelu ei aukea. Ketä tässä puhutellaan?

Siellä täällä häiritsee kirjoittajan tapa syyttää paikallisia omista virheistään ja yleistää ikävät kokemukset koskemaan koko kansakuntaa. Totta kai turistillakin on huonot hetkensä, mutta jos näitä huonoja hetkiä ei aseteta kontekstiin, puuskahtukset sopivat huonosti matkailijan yleisesti avoimeen tai uteliaaseen asenteeseen.

Etappi IV:ssa tyyli ja persoonamuoto muuttuvat äkkiä henkilökohtaisemmaksi. Tuntuu, että kirjoittaja puhuttelee itseään sinä-muodossa, mutta tässä ei kuitenkaan pysytellä johdonmukaisesti. Aiheet - mielenterveysongelmat, henkinen yksinäisyys ja päihteiden käyttö - ovat koskettavia, mutta käsittelytapa jää epämääräiseksi ja motiivit hämärän peittoon. Juttujen perään lisätyt linkit eivät tunnu liittyvän kovin olennaisesti kertomukseen. Pohdinnat minästä jäävät ilmaan, mutta kieli on kaunista. Sinä-muoto kulkee hyvin, mutta siirtymiin pitäisi kiinnittää huomiota, ettei siihen töksähdetä yhtäkkiä.

Viimeisen jakson englanninkielisistä liitteistä kaipasin alkuperäisiä julkaisutietoja.